

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Екатерина Салкова,
определена със Заповед № РД-38-180/28.03.2025 г. на ректора на Софийския
университет „Св. Климент Охридски“ за член на научното жури за
публична защита на дисертационен труд за придобиване на
образователната и научна степен „доктор“
на

Павел Георгиев Панов – докторант в задочна форма на обучение по
докторска програма „Наказателнопроцесуално право“, професионално
направление 3.6. Право, научна област „Социални, стопански и правни науки“,
на тема:

„ПРЕДАВАНЕ НА СЪД И ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛОТО В СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ”

1. Биографични данни за докторанта и данни за докторантурата

Павел Георгиев Панов е завършил висше юридическо образование в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2015 г. с три специализации: „Правораздаване“, „Международно право и международни отношения“ и „Публична администрация“. Като студент участва в различни кръжоци и в Летен европейски университет по Право на Европейския съюз. Има дългогодишен практически опит, като още по време на обучението в университета е стажант в адвокатски кантори и в Комисията по помилването към президента на Република България, а по време на стажа за придобиване на практическа правоспособност през 2016 г. работи и в адвокатска кантора. През първите месеци след завършването на висше юридическо образование работи като юрисконсулт в банка, а след спечелен конкурс за младши съдия и проведено обучение в Националния институт на правосъдието, от юли 2018 г. е младши съдия в Софийския градски съд и от юли 2020 г. – съдия в Софийския районен съд.

Павел Панов е зачислен в докторантура (в задочна форма на обучение) по докторска програма „Наказателнопроцесуално право“ през 2017 г. с научен ръководител проф. д.ю.н. Маргарита Чинова. През 2021 г. е отчислен с право на защита. От приложените документи се установява *съответствие на дисертанта с минималните национални изисквания* – представен е дисертационен труд и списък с три публикации по темата на дисертацията, публикувани в утвърдени правни издания (две в „Съвременно право“ и една в „Общество и право“).

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в *обем 312 страници и съдържа 256 бележки под линия*. Библиографската справка включва *62 източници, 53 от които на български език и 9 на английски и френски език*. Дисертационният труд съдържа заглавна страница; съдържание; списък на използваните съкращения, въведение; осем глави; заключение, използвана литература и списък на публикациите на дисертанта. Съдържанието на всяка от главите е структурирано чрез обособяването на параграфи, включващи точки и подточки.

Намирам, че темата е **актуална и значима**, доколкото дискусиата за рационалността на въведената през 2017 г. уредба на разпоредителното заседание продължава и практиката по нейното прилагане показва, че има необходимост от нейното прецизиране.

Във **въведението** докторантът накратко мотивира изборът на темата на изследването и посочва основните си изводи от него.

Глава първа на дисертационния труд съдържа исторически преглед на правната уредба на предаването на обвиняемия на съд в България. Задълбочено е изследвана не само правната уредба, но и теорията и относимата съдебна практика по съществените въпроси през периодите на действие на Закона за углавното съдопроизводство, Военносъдебния закон от 1949 г., НПК от 1951 г. и НПК от 1974 г. Така поднесен, историческият анализ не се ограничава до компилация на отменена правна уредба и вече обсъждани назад във времето въпроси, а сам по себе си е ценен с аргументите, които дисертантът изтъква в него, съпоставяйки уредбата в миналото и в настоящето, за да се идентифицират добрите примери и да се обосноват предложенията за усъвършенстване на законодателството.

В **Глава втора** е анализирана правната уредба на първия стадий на съдебната фаза на процеса в действащия НПК до промените от 2017 г., с които се въвежда разпоредително заседание по делата от общ характер. Направен е и сравнителноправен анализ, като за целта са подбрани законодателствата на Кралство Испания, Федерална република Германия и Република Франция. Направените от дисертанта в тази част на изследването съпоставки на действащата у нас уредба с тази на някои от европейските държави с добри традиции са добра основа за изводите и предложенията в дисертационния труд.

Съдържанието на **Глава трета** е фокусирано върху основните концептуални въпроси, наложили промените в НПК от 2017 г. След съпоставка между първоначалната уредба в НПК и приетата през 2017 г. е обоснован изводът, че причините за забавянето на делата трябва да се търсят другаде, а не в реда и начина за предаване обвиняемия на съд и подготовката на съдебното заседание. Въз основа на критичен анализ на приетите от законодателя промени, и съпоставяйки резултатът от тях с целта им, посочена в мотивите на законопроекта, дисертантът приема, че те са неефективни, практически

необосновани и не почиват на достиженията на българската наказателноправна доктрина и съдебна практика. Изводът се потвърждава в съдебната практика, от която е видно, че в някои случаи вместо до ускоряване на наказателното производство, промените от 2017 г. водят до неговото забавяне.

Глава четвърта е посветена на първия етап от първия стадий на съдебната фаза на процеса – образуването на съдебното производство. Намирам за правилни изводите на дисертанта относно необходимостта председателят на съда да прави преценка относно това дали подадените от гражданите документи представляват тъжба, която да послужи като основание за образуване на съдебно производство. Новост в това изследване е анализирането на редица въпроси, свързани с дигитализирането на наказателнопроцесуалната дейност. Извършването на процесуални действия, каквото е и образуването на производството, в електронна среда, представлява сериозно изпитание пред правораздаването, с оглед спазването на наказателнопроцесуалната форма. Приемам за правилен изводът на дисертанта, направен след анализ на относима съдебна практика, че наличието и на оригинал на хартиен носител на постановените съдебни актове е от ключово значение за правната сигурност.

Глава пета е посветена на действията, определени като втори етап от първия стадий на съдебната фаза на процеса – насрочване и подготовка на разпоредителното заседание. Анализирани са правомощията както на съдията докладчик, така и на компетентния съдебен състав в разпоредително заседание. Новост в тази част на изследването представлява анализът на въведеното със ЗИДНПК, обнародван в ДВ, брой 48 от 02.06.2023 г. правомощие на съдията докладчик еднолично да прекрати наказателното производство в случаите на чл. 250, ал. 1 НПК, както и отново въведеното основание за прекратяване на наказателното производство по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК, каквото беше предвидено и при приемането на НПК през 2005 г. Въз основа на направения анализ е подкрепено новото законодателно решение за обжалване на разпореждането за прекратяване на наказателно дело от частен характер по реда на Глава двадесет и втора, вместо по реда на Глава двадесет и първа. Подробно е анализирана съдебната практика по редица въпроси, които са от съществено значение за правилното провеждане на разпоредителното заседание.

Глава шеста е посветена на провеждането на разпоредителното заседание, определено като трети етап на първия стадий от съдебната фаза на процеса. След проследяване на дискусията в теорията и съдебната практика относно началния момент, от който действа правилото за неизменност на съдебния състав, дисертантът подкрепя становището, което след промените в НПК от 2017 г. се поддържа в теорията (че неизменността се прилага от началото на съдебното следствие), докато практиката преимуществено застъпва обратното становище (че правилото за неизменност на съдебния състав се прилага още от разпоредителното заседание). С полезност не само за теорията, но и за практиката се отличава анализът на възможността за събиране на доказателства и преди даване на ход на разпоредителното заседание, като в тази насока отново намирам за уместно да бъдат подкрепени изводите на дисертанта като правилни.

Акцентът в **Глава седма** е поставен върху въпросите, които подлежат на обсъждане в разпоредителното заседание. Добре обоснован е изводът, че дори и съдът все още да не се е произнесъл по исканията за конституиране на незадължителни страни, съответните лица имат правото да вземат становище, вкл. и в случаите, когато лицата, претърпели вреди от престъплението, не са отправили искане да бъдат конституирани. Споделям аргументите на дисертанта, които предлага при критичния анализ на разпоредбата на чл. 250, ал. 1, т. 1 НПК във връзка с невъзможността в разпоредително заседание да се прекрати делото на основание чл. 24, ал. 1, т. 5 НПК, но се опасявам, че предложенията за преодоляване на този законов пропуск, който се очертава след въвеждането на разпоредителното заседание, чрез корекция в съдебната практика, не биха били в съответствие със закона (забелязва се и противоречие в аргументирането на предложението на с. 193-194 и изводите във връзка с приложимостта на правилото за неизменност на съдебния състав относно възможността да се приеме, че разпоредителното заседание би могло да се разгледа като част от съдебното заседание пред първа инстанция). Доколкото законът съдържа изрично и изчерпателно изброяване на основанията, на които съдът като държавен орган може да упражни правомощието си да прекрати делото, не е допустимо нито списъкът да бъде разширяван чрез съдебната практика, нито да се приложи правомощие, което е предвидено в друг съдебен стадий. Единственият начин да се реши този въпрос е чрез промяна в закона, защото стабилността на правовия ред не допуска съдебната и законодателната власт взаимно да си изземват функциите. Правилно дисертантът определя опитът на законодателя да създаде „каталог“ на съществените процесуални нарушения, които са основание за връщане на делото в досъдебната фаза, като несполучлив.

Глава осма е посветена на едни от най-съществените за практиката въпроси – кой орган има компетентност да предаде обвиняемия на съд, конституирането на незадължителните страни в съдебното производство, осъществяването на въззивен контрол върху постановените в разпоредителното заседание определения и отстраняването на очевидна фактическа грешка. След проследяване на научната дискусия, дисертантът формулира своите становища в подкрепа на тезата, че предаването на съд се извършва от съда, а не от прокурора и на тезата, че конституирането на страни с нарочно определение от съда е целесъобразно да става след като съдът е отговорил на въпросите по чл. 248, ал. 1 НПК, а не непосредствено след даване ход на делото и преди даване ход на разпоредителното заседание. Добре аргументирано е предложението *de lege ferenda* да се предвиди възможност актове на съда, които не подлежат на отмяна или ревизия от издацията ги съдебен състав, да могат да бъдат обект на процедура, подобна на тази, предвидена в чл. 248а НПК.

В **заключението** са обобщени основните изводи на дисертанта, направени в резултат на извършеното изследване, изведени са установените от дисертанта проблемни въпроси, както и направените предложения *de lege ferenda*.

3. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Представеният дисертационен труд показва *задълбочени теоретични знания* на дисертанта по научната специалност „Наказателен процес” и разкрива *способности за самостоятелно научно мислене и творчески подход към изследваните въпроси*. В него са засегнати множество въпроси, които са значими за теорията, законодателството и правораздавателната практика. Анализирани са както действащото, така и отмененото законодателство, относимо към темата на изследването, обобщена е съдебната практика, направен е сравнителен анализ. Проследена е акуратно научната дискусия по отделните въпроси и при спазване на научната етика са аргументирани собствените становища. Някои от тях се нуждаят от допълнителни аргументи (например относно непосочването на повереника в чл. 253 НПК, относно значението на случайния подбор за законността на съдебния състав и др.), а други смятам, че са добре обосновани и трябва да бъдат подкрепени (например за определянето на разпоредителното заседание като етап, а не като стадий на наказателното производство, за необходимостта от уреждане на процедура за отстраняване на пороци в обвинението, за неуспешния законодателен опит да предотврати връщането в първата фаза на процеса, без да предвиди механизъм за компенсиране на порока в съдебната фаза и др.). Научните приноси са изведени коректно в автореферата и ги приемам като такива. Трябва да отбележа, че изследването е впечатляващо със своята задълбоченост, което прави невъзможно в рамките на едно становище да бъдат изведени всички приносни моменти, поради което по-горе са отбелязани само част от тях. Представеният за защита дисертационен труд е цялостно изследване на първия стадий на съдебната фаза на наказателния процес и се отличава със завършеност, предвид изчерпателния анализ на наказателнопроцесуалната дейност в този стадий на процеса. От значение за подобряване на законодателството са направените предложения *de lege ferenda*, които са добре аргументирани и могат да бъдат споделени.

Стилът на дисертационния труд се отличава с яснота, прецизност и четивност. Начинът на структуриране и включеното съдържание се характеризират с оригиналност и задълбоченост на анализа, които поддържат интерес у читателя, независимо от наличието и на други публикации и дисертации по въпроси, обсъдени в дисертационния труд, и са показателни за личния принос на дисертанта.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът има три публикации по темата на дисертацията (две публикувани и една под печат), чрез които е осигурена възможност за запознаване на научната общност в България с основни тези от дисертационното изследване и за апробиране на резултатите от него: (1) „Правомощия на съда при разглеждане на наказателно дело в разпоредително заседание с подсъдим, страдащ от разстройство на съзнанието, което изключва вменяемостта“ – Съвременен право, 2023, № 1; (2) „Кои са „всички страни“ при решаване на делото със споразумение в съдебното производство по смисъла на чл. 384, ал. 3 НПК?“ – Съвременен право, 2024, № 2; (3) „Решаване на въпроса по чл. 248, ал. 1, т. 8 НПК за насрочването на съдебното заседание и предпоставки за незабавното разглеждане на делото след разпоредителното заседание“ –

5. Оценка на автореферата

Изготвеният автореферат в структурно отношение съдържа пет части: (1) Обща характеристика на дисертационния труд, в която са посочени предмета, обекта и методите на изследването, неговата полезност; (2) Обем и структура на дисертационния труд; (3) Резюме на основните моменти в дисертационния труд (4) Научни приноси и (5) Списък на публикациите по темата на дисертационния труд. Авторефератът коректно отразява накратко съдържанието на дисертационния труд.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Отчитайки обстоятелството, че всеки има индивидуален подход към изследваните теми, мисля, че би могла да се преосмисли структурата на изследването и да се оптимизира с оглед на броя, обема, съдържанието и заглавията на отделните глави.

7. Заключение

В заключение, за защита е представено едно цялостно, значимо и задълбочено научно изследване. Дисертационният труд отговаря на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България – показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по специалността „Наказателен процес“, разкрива способностите на кандидата за самостоятелно научно мислене и творчески подход към изследваните теми и съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Поради това убедено изразявам своето положително становище и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Павел Георгиев Панов в професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Наказателнопроцесуално право“.

Член на научното жури:

доц. д-р Екатерина Салкова